

1984

George Orwell

I. část

Děj díla V první části díla je popsána ideologie a společnost na příkladu Winstona Smitha. Společnost v Oceánii se dělí na Vnější Stranu, Vnitřní Stranu a proletariát. Každý člen Vnější strany je zaměstnáván na některém z ministerstev, která jsou různě pojmenována, ale ve skutečnosti všechna slouží k tomu samému a to k měnění minulosti tak, aby korespondovala se současnou stranickou ideologií, zjednodušování Newspeaku, či mučení. Veškeré emoce jsou zakázané. Všude vládne udavačství.

I přes neustálé vymývání mozků se najdou ve společnosti lidé, kteří si uvědomují, že takhle se žít nemá a že celá ideologie Strany je jen velká snůška lží. Jedním z nich je právě i Winston. Nedokáže odolat a koupí si deník, kam si zapisuje své protistranické myšlenky, přestože ví, že ho čeká jistá zkáza.

Ve druhé části díla se Winston se zamiluje do úřednice Julie, s níž často utíká mimo dosah špionážní techniky a pomáhá šíření revolučních myšlenek. Celou dobu jsou však sledováni Charringtonem a nakonec zatčení Ideopolicií a mučení v celách Ministerstva Lásky. Je to tak příšerné, že si oba přejí umřít, několikrát se navzájem zradí, přiznají i to, o čem nic neví, co nikdy neslyšeli a o čem vědí, že není pravda. V okamžicích vrcholné hrůzy se přestanou navzájem milovat.

Celá třetí část knihy popisuje právě ono mučení a ke konci se Winston i Julie ocitají překvapivě na svobodě, ale již nejsou ti samí lidé, protože oba milují Velkého bratra a necítí navzájem k sobě žádné city.

Téma a motiv komunismus, totalismus, moc, zastrašování

Časoprostor rok 1984, Londýn – fiktivní stát Oceánie

Kompoziční výstavba chronologický děj, 3 hlavní části, retrospektivní části

Literární druh a žánr epika, próza, antiutopický román

II. část

Vypravěč 1. osoba, neosobní vypravěč

Postavy

Winston Smith hlavní hrdina, člen vnější strany, nesouhlasí s ideologií

Julie Winstonova přítelkyně, na první pohled členka strany, ve skutečnosti proti režimu

O'Brian tváří se jako nepřítel strany, ale je věrný následovník, vyděrač

Goldstein nepřítel strany, hlavní postava odbojového hnutí

Velký Bratr vůdce strany, má vždy pravdu, pravděpodobně fiktivní postava

Syme, Parsons vaporizovaní lidé z Winstonova okolí

Vyprávěcí způsob přímá, nepřímá, nevlastní přímá, nepřímá řeč

Typy promluv monology a převážně dialogy, pásma vyprávěče

III. část

Jazykové prostředky a jejich funkce spisovný jazyk, vlastní řeč, odborné termíny (valorizace), vlastní slova (angsoc, ideozločin), slogany, řečnické otázky

Tropy a figury a jejich funkce metafora, archaizmy, personifikace

Kontext autorovy tvorby 1. polovina 20. století, Anglie, ovlivněn světovými válkami a následným režimem

George Orwell

- 25. června 1903 – 21. ledna 1950
- vlastním jménem Eric Arthur Blair
- britský novinář, spisovatel, esejista
- poválečná literatura, nepodléhá poválečné pozitivitě
- narozen v Indii
- práce pro imperialistickou policii → nenávist
- Španělská občanská válka → na straně marxistů proti fašistům → proti jakémukoliv totalitnímu režimu
- inspirace a popis totalitních ideologií
- Farma zvířat, Barmské dny

Literární/obecně kulturní zasazení

Isaac Asimov Já, robot

Ray Bradbury 451° Fahrenheita

Karel Čapek Rossumovi univerzální roboti